

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

11

Ünite

ŞİİR

Konu

- Tanzimat Dönemi Şiiri
- Servetifünun Dönemi Şiiri
- Saf Şiir
- Millî Edebiyat Dönemi Şiiri

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

2.
SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca “Hatırlıyor muyum?” bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

Kasideler genellikle bir devlet büyüğünü övmek için yazılırken *Hürriyet Kasidesi* soyut bir kavramın (hürriyet) yüceltilmesi için yazılmıştır. *Hürriyet Kasidesi*nde Arapça, Farsça kelime ve tamlamalarla yüklü bir dil kullanan şair, eleştirel bir anlatım tutumu sergilemiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

2

Tanzimat'a kadar aydın çevrelerde divan şiiri zevk ve anlayışı hâkimken Tanzimat'la birlikte Batı şiiri zevk ve anlayışı da tanınmaya ve ilgi görmeye başlar.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

3

Namık Kemal; başlangıçta divan tarzında, bireysel temalı şiirler yazarken Şinasi ile tanışmasının ve yaşadığı dönemdeki olayların etkisiyle siyasi ve sosyal temalı yeni şiire yöneldi.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

4

Servetifünun dergisinin yazı işleri idaresine Tevfik Fikret'in gelmesiyle (1896) bu dergi etrafında toplanan ve aynı sanat anlayışını paylaşan sanatçıların oluşturduğu edebiyata *Servetifünun Edebiyatı* (Edebiyatıcedide) denir. "Sanat sanat içindir." anlayışının hâkim olduğu *Servetifünun* şiirinde şiirin konusu genişletilir. Şiirde yeni imgelerle beraber Arapça, Farsça sözcük ve tamlamalarla dolu ağır bir dil kullanılır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

5

Servetifünun şiirinde parnasizm ve sembolizm etkisi ile biçim mükemmelliğine ve ahenge önem verilir. Göz için değil kulak için kafiye anlayışı benimsenir. Kimi zaman bir şiirde birden çok aruz kalıbı kullanılır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

6

Tevfik Fikret, edebiyat öğretmeni Recaizade Mahmut Ekrem'in de etkisiyle Batılı sanat anlayışını benimsedi. Şiirde dize ve beyit hâkimiyetini kırdı. Genellikle serbest müstezat biçimini kullandı.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

7

1909 yılında yeniden yayımlanmaya başlanan *Servetifünun* dergisinde bir araya gelen ve Türk edebiyatındaki ilk beyannameyi (bildiri) yayımlayan Fecriati Topluluğu, eleştirdikleri Servetifünuncuların sanat anlayışını sürdürür. "Sanat şahsî ve muhteremdir." sloganıyla ve sanat için sanat anlayışıyla eser veren Fecriaticilerin şiirlerinde işlediği başlıca temalar aşk ve tabiattır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

8

Fecriati Topluluğu'nun en çok tanınan şairi Ahmet Haşim, topluluk dağıldıktan sonra da topluluğun ilkelerine bağlı kalmıştır. Modern Türk şiirinin kurucularından sayılan sanatçının şiirlerinde sembolizm ve empresyonizm (izlenimcilik) akımlarının etkisi hâkimdir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

9

Ahmet Hâşim şiirde müzikaliteye ve anlam kapalılığına önem verdi. Ağırlıklı olarak aşk, ölüm, tabiat gibi temaları işleyen sanatçının şiirlerinde gün batımı, akşam, kızılık, sonbahar sarısı baskındır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

10

Saf şiirin Türk edebiyatındaki öncüleri Ahmet Haşim ve Yahya Kemal Beyatlı'dır. Bu şairler, sanat için sanat anlayışıyla şiire özgü düşsel bir âlem kurmuştur. Daha sonra Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Muhip Dıranas, Ziya Osman Saba, Yaşar Nabi Nayır (1908-1981) ve Cahit Sıtkı Tarancı gibi şairler saf şiir anlayışını sürdürmüştür.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

11

Sembolizm etkisinin baskın olduğu saf şiirde estetik, sanatsallık ve bireysellik ön plandadır. Şiir dilinin özelliklerine (imge kullanımı, kelimelerin duygu ve çağrışım değeri, çok anlamlılık, ahenk unsurları, söz sanatları, söz dizimi vb.) önem verilir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

12

Mehmet Emin Yurdakul ve Ziya Gökalp'ın yanı sıra "Hecenin Beş Şairi" ya da "Beş Hececiler" diye adlandırılan şairler (Orhan Seyfi Orhon, Enis Behiç Koryürek, Halit Fahri Ozansoy, Yusuf Ziya Ortaç ve Faruk Nafiz Çamlıbel) Millî Edebiyat Dönemi şiirinin yetkin örneklerini vermiştir. Millî Edebiyat şairleri; art arda gelen Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nın Anadolu'daki yıkımını dile getirmiş; vatan sevgisi ve kahramanlık gibi temaların yanı sıra bireysel temaları da işlemiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

13

Kurtuluş Savaşı kazanılmış, sıra vatanın ve milletin maddi ve manevi yönden kalkınmasına gelmiştir. Bu düşüncede milli bir heyecanla hareket eden şairler, şiirlerinde genellikle Anadolu'yu ve Anadolu insanını konu edinmiş; böylece Memleket Edebiyatı adı verilen bir akım oluşmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

14

Millî Edebiyat Dönemi şairi Faruk Nafiz Çamlıbel, Memleket Edebiyatı anlayışının önde gelen isimlerindendir. Beş Hececiler diye anılan şairlerden biri ve en çok tanınanıdır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

15

Yahya Kemal Beyatlı; Millî Edebiyat Dönemi'nde, bağımsız bir çizgide, saf şiir anlayışıyla şiirler yazmış ve bu çizgisini Cumhuriyet Dönemi'nde de devam ettirmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

00-19

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

20-23

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

24-30

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

Tüm
maddelerin
konu özeti

Eşleştirme

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1

Fırçam kadid bir ağacın hasta dalı,
Destimde müşteki heyecanlarla titriyor;
Gûyâ çiçek diye
Bir hâk-ı sebze döktüğü kanlarla titriyor.
Tevfik Fikret

2

Yorgun gözümün halkalarında
Güller gibi fecr oldu nümâyan,
Güller gibi... Sonsuz iri güller
Güller ki kamıştan daha nâlân,
Gün doğdu yazık arkalarında!
Ahmet Hâşim

3

Âmâlimiz efkârımız ikbâl-i vatandır
Serhadimize kal'a bizim hâk-i bedendir
Osmanlılar ziynetimiz kanlı kefendir
Gavgâda şehâdetle bütün kâm alırsız biz
Osmanlılar, cân veririz, nâm alırsız biz.
Namık Kemal

4

Güzel dil Türkçe bize,
Başka dil gece bize.
İstanbul konuşması
En sâf, en ince bize.
Ziya Gökalp

Fecriati Topluluğu şiir anlayışı

A

Milli Edebiyat Dönemi şiir anlayışı

B

Servetifünun Dönemi şiir anlayışı

C

Tanzimat Dönemi şiir anlayışı

D

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde uygun olan boşluklara yazınız.

Ok	Mehmet Âkif Ersoy	sembolizm	Arif Nihat Asya	Genç Kalemler
Ahmet Haşim	mensur şiir	Küfe	Şiir	Tevfik Fikret
Mehmet Emin Yurdakul	Cumhuriyet Dönemi	Şair-i Azam	parnasizm	manzum hikâye
Tercüme-i Manzume	romantizm	Saf şiir	Edebiyat ve Hukuk	

1. ; duygu, düşünce ve hayallerin genellikle imge ve ahenk unsurları kullanılarak dizeler halinde anlatıldığı edebî türdür.
2. Şinasi'nin 1859'da Fransızcadan çevirdiği şiirleri yayımladığı adlı eserini, sonraki yıllarda özellikle Fransız şairlerden yapılan başka çeviriler izler.
3. *Servetifünun* dergisinin yazı işleri idaresine'in gelmesiyle (1896) bu dergi etrafında toplanan ve aynı sanat anlayışını paylaşan sanatçıların oluşturduğu edebiyata Servetifünun Edebiyatı (Edebiyatıcedide) denir.
4. Bir mesaj verme kaygısından uzak, amacı sadece estetik (güzellik) olan şiir anlayışına denir.
5. Yahya Kemal, hece ölçüsünün yaygın olarak kullanıldığı bir dönemde şiiri dışında bütün şiirlerini aruz ölçüsü ile yazdı.
6. 1911'de yayın hayatına başlayan dergisinde toplanan şairler; kullandıkları dil, biçim, ölçü ve işledikleri temalarla Millî Edebiyat'ın oluşumunu sağlamıştır.
7. Türk edebiyatında Tevfik Fikret ve başarılı manzum hikâye örnekleri vermiştir.
8. Tanzimat'ın ikinci dönem temsilcilerinden olan Abdülhak Hamit; "Tezatlar Şairi", "....." gibi unvanlarla anıldı.
9. Servetifünun şiirinde ve etkisi ile biçim mükemmelliğine ve ahenge önem verilir. Göz için değil kulak için kafiye anlayışı benimsenir.
10. Hüseyin Cahit Yalçın'ın Fransızcadan çevirdiği adlı makaleden dolayı derginin kapatılmasıyla, dergi etrafında toplanan sanatçılar dağılır ve böylece Servetifünun Dönemi sona erer.
11. Saf şiirin Türk edebiyatındaki öncüleri ve Yahya Kemal Beyatlı'dır.
12. Yahya Kemal Beyatlı; Millî Edebiyat Dönemi'nde, bağımsız bir çizgide, saf şiir anlayışıyla şiirler yazmış ve bu çizgisini 'nde de devam ettirmiştir.
13. İlk şiirlerini Servetifünun Dönemi'nde yayımlayan, *Cenge Giderken* adlı şiiriyle Millî Edebiyat şiirinin öncüsü sayıldı.
14. Mehmet Âkif Ersoy, adlı eserinde halkın değerlerini ve yaşama tarzını yansıtmıştır.
15. Biçimsel olarak şiire benzeyen (ölçülü, uyaklı, dizeler hâlinde yazılmış) hikâyelere denir.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Musikiyle ya da musikin çağrıştırdığı, imgelerle insanın estetik duyarlılığını doyumayı amaç edinen şiirler saf şiirdir. Saf şiir her türlü ideolojik söylem ve sosyal kaygıdan uzak duran şiirdir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki şiir parçalarından hangisi saf şiir içinde değerlendirilemez?

- A) Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi,
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
- B) Uyu! Gözlerinde renksiz bir perde,
Bir parça uzaklaş kederlerinden.
- C) "Ne doğan güne hükmüm geçer,
Ne halden anlayan bulunur;
Ah aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur."
- D) "İlk kez yurdumdan uzakta yaşadım bu duyguyu
Bebeklerin ulusu yok
Bebekler, çiçeği insanlığımızın
Ve geleceğimizin biricik umudu..."
- E) "Evler, bir nara benzer,
Nar tanesi, sofalar,
Akşam, yol gibi gezer;
Sükûn, su gibi odalar."

2. Aşağıda verilen eserlerden hangisinin türü diğerlerinden farklıdır?

- A) *Makber*
B) *Çoban Çeşmesi*
C) *Rûbab-ı Şikeste*
D) *Tahrib-i Harabat*
E) *Piyâle*

3.

ELHÂN-I ŞİTÂ

Bir beyaz lerze, bir dumanlı uçuş;
Eşini gaib eyleyen bir kuş
gibi kar
Geçen eyyâm-ı nevbahârı arar...
Ey kulûbün sürûd-i şeydâsı,
Ey kebûterlerin neşideleri,
O bahârın bu işte ferdâsı:
Kapladı bir derin sükûta yeri
karlar

Bu parçaya göre Servetifünun şiiriyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Cümlelerin dize ya da beyitte tamamlanması kuralı yıkılmıştır.
- B) Şiirde konu bütünlüğü yerine parça güzelliğine önem verilmiştir.
- C) "Beyaz lerze (titreyiş)" gibi alışılmamış tamlamalara yer verilmiştir.
- D) Mecazlarla, benzetmelerle örülü, sanatlı bir söyleyiş benimsenmiştir.
- E) Sıradan duygular, sıradan sözlerle söylenerek, şiir bayağılığı düşürülmemiştir.

4. *Şarkın Sultanları*

Yahya Kemal Beyatlı

Eğil Dağlar

Faruk Nafiz Çamlıbel

Hacle

Abdülhak Hâmit Tarhan

Haluk'un Defteri

Ahmet Hâşim

Tevfik Fikret

Yukarıda verilen yazarlar ile eserler eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Yahya Kemal Beyatlı
B) Faruk Nafiz Çamlıbel
C) Abdülhak Hâmit Tarhan
D) Ahmet Hâşim
E) Tevfik Fikret

5. Aşağıdakilerden hangisi Fecriati Topluluğu'nun özelliklerinden biri değildir?

- A) Türk edebiyatındaki ilk beyannameyi yayımlayan topluluk olması
- B) "Sanat şahsî ve muhteremdir." anlayışı ile hareket etmeleri
- C) Arapça, Farsça sözcüklerin, tamlamaların yoğun olduğu bir dille kapalı bir anlatımı benimsemeleri
- D) Serbest müstezat türünü geliştirmeleri
- E) Göz için kafiye anlayışını benimsemeleri

6. "Aruzı Türkçeye başarıyla uyguladı. Divan şiiri geleneğinden yararlandı, divan şiirinin öğelerini taklide düşmeksizin yeni şiir anlayışlarıyla birleştirdi. Şiirin biçim ve ahenk unsurları açısından kusursuz olmasına önem verdi. Genellikle İstanbul, tarih, ölüm, tabiat, aşk, hayal, hatıra temalarını işledi. Düzyazı türünde de eser veren sanatçı, şiirleriyle tanındı. Sanatçının bazı şiirleri bestelendi. *Bir Başka Tepeden, Mohaç Türküsü, Rindlerin Akşamı, Sessiz Gemi, Süleymaniye'de Bayram Sabahı* şairin ünlü şiirlerindendir."

Edebî kişiliği hakkında bilgi verilen sanatçımız aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Âkif Ersoy
- B) Mehmet Emin Yurdakul
- C) Yahya Kemal Beyatlı
- D) Halit Fahri Ozansoy
- E) Cenap Şahabettin

7. Tanzimat 1. Dönem şiir anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Batı şiirinin etkisiyle şiirde yeni biçimler kullanılır.
- B) Divan şiirindeki parça güzelliği anlayışının yerini bütün güzelliği anlayışı alır.
- C) Hak, hukuk, vatan, özgürlük gibi siyasi ve sosyal temalar sıklıkla ele alınır.
- D) Biçimde genellikle divan şiiri geleneğine bağlı kalınırken içerikte yeniliğe yönelik görülür.
- E) Şiirlere isim verilmeye başlanır.

8. Servetifünun Dönemi şiir anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) "Sanat sanat içindir." anlayışı hâkimdir.
- B) Arapça, Farsça sözcük ve tamlamalarla dolu ağır bir dil kullanılır.
- C) Parnasizm ve sembolizm etkisi ile biçim mükemmelliğine ve ahenge önem verilir.
- D) Şiir düzyazıya yaklaştırılmıştır.
- E) Divan şiiri geleneğine bağlı kalınırken içerikte yeniliğe yönelik görülür.

9. Mehmet Âkif Ersoy için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Türk milletinin bağımsızlığını simgeleyen *İstiklal Marşı*'nı yazdı.
- B) Aruzu Türkçeye başarıyla uyguladı, dizeleri yer yer kırarak şiiri düzyazıya yaklaştırdı.
- C) Şiirde hayali değil gerçeği esas alan sanatçı, gözlemlerini dönemine göre yalın bir dille yansıttı.
- D) *Ok* şiiri dışında bütün şiirlerini aruz ölçüsü ile yazdı.
- E) İçinde yaşadığı toplumla ilgili siyasi ve sosyal konuları işledi, halkın yaşayış tarzını ve değerlerini yansıttı.

10. Fecriati Topluluğu'nun en çok tanınan şairi

....., topluluk dağıldıktan sonra da topluluğun ilkelerine bağlı kaldı. Modern Türk şiirinin kurucularından sayılan sanatçının şiirlerinde sembolizm ve in etkisi hâkimdir. Şiirlerini aruz ölçüsü ile yazan sanatçı, genellikle nazım şeklini kullandı. Şiirde müzikaliteye ve anlam kapalılığına önem verdi.

Yukarıdaki boşluklara aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Ahmet Haşim – empresyonizm - serbest müstezat
- B) Tevfik Fikret – parnasizm - terzarima
- C) Cenap Şahabettin - sembolizm - serbest müstezat
- D) Yahya Kemal – sembolizm - sone
- E) Mehmet Âkif Ersoy – empresyonizm - serbest nazım

BALIKÇILAR

- Bugün açız yine evlatlarım, diyordu peder
Bugün açız yine; lakin yarın, ümid ederim
Sular biraz daha sakinleşir... Ne çare, kader

- Hayır, sular ne kadar coşkun olsa ben giderim
Diyordu oğlu, yarın sen biraz ninemle otur
Zavalılık yine kaç gündür işte hasta

- Olur

Biraz da sen çalış oğlum, biraz da sen çabala
Ninen baban, iki miskin, biz artık ölmeliyiz
Çocuk düşündü şikayetli bir nazarla: - Ya biz
Ya ben nasıl yaşarım siz ölürseniz

Hâlâ

Dışarda gürleyerek kükremiş bir ordu gibi
Döğerti sahili binlerce dalgalar asabi

- Yarın sen ağları gün doğmadan hazırlarsın
Sakın yedek biraz ip, mantar almadan gitme...
Açınca yelkeni hiç bakma, oynasın varsın
Kayık çocuk gibidir: Oynuyor mu kaydetme
Dokunma keyfine; yalnız tetik bulun, zira
Deniz kadın gibidir: Hiç inanmak olmaz ha

Deniz dışarda uzun sayhalarla bir hırçın
Kadın gürültüsü neşreliyordu ortalığa

- Yarın küçük gidecek yalnız, öyle mi, balığa
- O gitmek istedi; "Sen evde kal!" diyor...
- Ya sakın
O gelmeden ben ölürsem

Kadın bu son sözle

Düşündü kaldı; balıkçıyla oğlu yan gözle
Soluk dudaklarının ihtizaz-ı hasirine
Bakıp sükut ediyorlardı, başlarında uçan
Kazayı anlatıyorlardı böyle birbirine
Dışarda fırtına gittikçe pür-gazab, cuşan
Bir ihtilac ile etrafa ra'sheler vererek
Uğulduyordu...

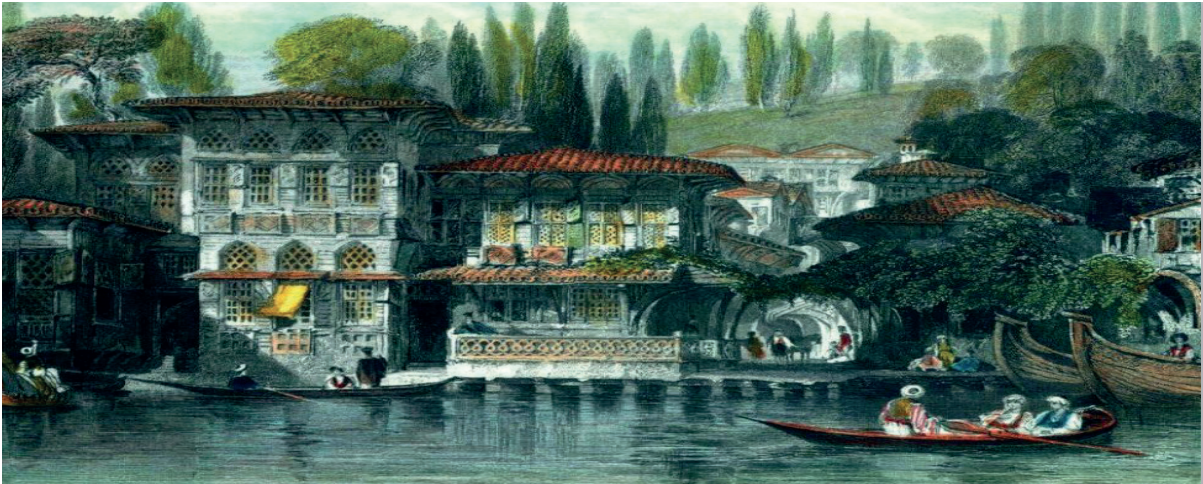
- Yarın yavrucak nasıl gidecek

Şafak sökerken o, yalnız, bir eski tekneceğin
Düğümlü, ekli, çürük ipleriyle uğraşarak
İlerliyordu; deniz aynı şiddetiyle şırak -
şırak döğüp eziyor köhne teknenin şişkin
Siyah kaburgasını... Ah açlık, ah ümid
Kenarda, bir taşın üstünde bir hayal-i sefid
Eliyle engini güya işaret eyleyerek
Diyordu: "Haydi nasibin o dalgalarda, yürü!"

Yürür zavallı kırık teknecek, yürür; "Yürümek
Nasibin işte bu! Hâlâ gözün kenarda... Yürü!"
Yürür, fakat suların böyle kahr-ı hiddetine
Nasıl tahammül eder eski, hasta bir tekne?

Deniz ufukta, kadın evde muhtazır... Ölüyor
Kenarda üç gecelik bar-ı intizariyle
Bütün felaketinin darbe-i hasariyle
Tehi, kazazede bir tekne karşısında peder
Uzakta bir yeri yumrukla gösterip gülüyor
Yüzünde giryeli, muzlim, boğuk şikâyetler...

Tevfik Fikret

Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz. Tablodan hareketle soruları cevaplayınız.

BATI ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI (1860-1923)

TANZİMAT EDEBİYATI DÖNEMİ ŞAİRLERİ

a) I. Dönem Şairleri

1. İbrahim Şinasi Efendi
2. Namık Kemal
3. Ziya Paşa

b) II. Dönem Şairleri

1. Abdülhak Hamit Tarhan
2. Muallim Naci
3. Recaizade Mahmut Ekrem

SERVETİFÜNUN EDEBİYATI DÖNEMİ ŞAİRLERİ

1. Celal Sahir Erozan
2. Cenap Şehabettin
3. Hüseyin Suat Yalçın
4. Süleyman Nazif
5. Tevfik Fikret

FECRİATİ EDEBİYATI DÖNEMİ ŞAİRLERİ

1. Ahmet Haşım
2. Ali Canip Yöntem
3. Celal Sahir Erozan
4. Emin Bülent Serdaroglu
5. Faik Ali Ozansoy
5. Mehmet Fuat Köprülü
6. Tahsin Nahit

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ ŞAİRLERİ

1. Ali Canip Yöntem
2. Celal Sahir Erozan
3. Halide Nusret Zorlutuna
4. Mehmet Âkif Ersoy
5. Mehmet Emin Yurdakul
6. Mehmet Fuat Köprülü
7. Yahya Kemal Beyatlı
8. Ziya Gökalp

Beş Hececiler

1. Enis Behiç Koryürek
2. Faruk Nafiz Çamlıbel
3. Halit Fahri Ozansoy
4. Orhan Seyfi Orhon
5. Yusuf Ziya Ortaç

1. Tablodaki bazı şairler niçin hem Fecriati Edebiyatı hem Millî Edebiyat dönemlerinde yer almaktadır? Gerekçesiyle yazınız.

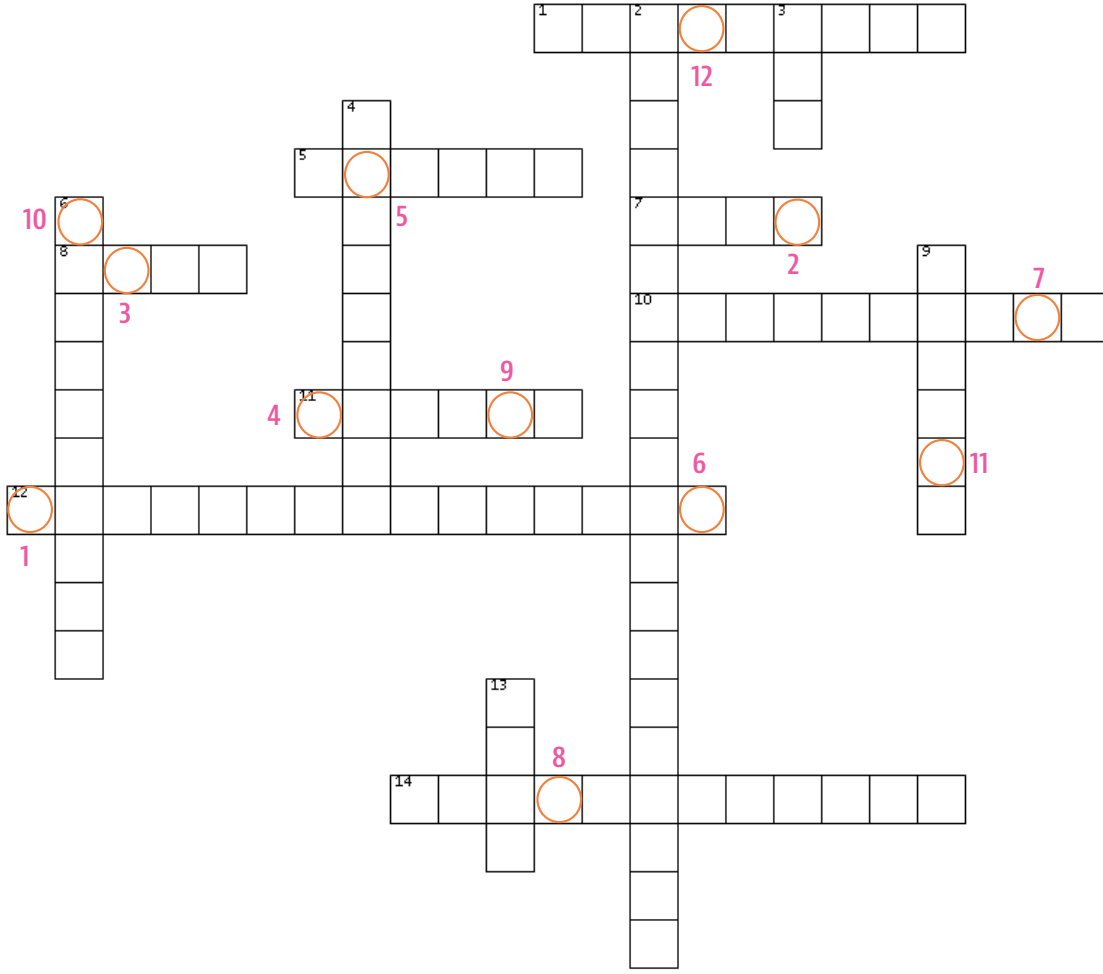
2. "Divan edebiyatı nazım biçimleri, *Yeni Lisan* makalesi, parnasizm ve sembolizm, abes-muktebes tartışması, saf şiir anlayışı." Bu kavramların tabloda yer alan hangi edebî dönemlerle ilgili olduğunu açıklayınız.

a) <i>Seyfi Baba, Küfe, Mahalle Kahvesi, Hasta</i> adlı manzumelerinde halkın yaşamını ve yoksulluklarını bütün canlılığıyla anlatan sanatçının yedi bölümden oluşan eseridir.	
b) Eski ve yeni edebiyat arasında ikilemde kalan sanatçının divan edebiyatı şiirlerinden oluşan antolojisidir.	
c) <i>Neoklasisizm</i> anlayışıyla Batı şiiriyle divan şiirini kaynaştırmaya çalışan sanatçının yeni nazım biçimleri ve sade bir Türkçeyle yazdığı şiirlerinin toplandığı eseridir.	
ç) <i>Tarih-i Kadim, Doksan Beşe Doğru</i> şiirleri büyük tartışmalara neden olan sanatçının oğlunun kişiliğinde Türk gençlerine öğüt veren şiirlerini topladığı eseridir.	
d) Çok renkli ve geniş bir hayal gücüne sahip olan sanatçının <i>Kış Nağmeleri</i> anlamına gelen, kar yağışının bıraktığı izlenimi ve kış manzarasını anlattığı ünlü şiiridir.	
e) Bütün şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanan sanatçının, ön sözünde <i>Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar</i> adlı poetikasını yazdığı eseridir.	
f) Kafiyesiz şiir yazarak nazmı nesre yaklaştıran sanatçının Türk edebiyatındaki ilk pastoral şiir kabul edilen eseridir.	
g) Halk şiiri geleneğiyle şiirler yazan, "Filozof Rıza" olarak da tanınan sanatçının şiirlerini topladığı eseridir.	
ğ) Beş Hececiler'in en başarılı ismi olan sanatçının Niğde-Kayseri arasındaki üç günlük yolculuğunu anlattığı ünlü şiiridir.	
h) Servetifünun Edebiyatı'nın oluşumuna zemin hazırlayan sanatçının, ön sözünde şiirle ilgili görüşlerini açıkladığı eseridir.	

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

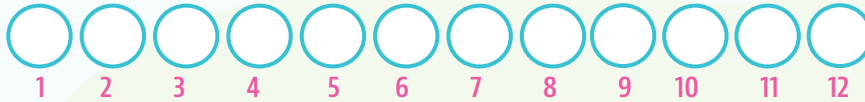
SOLDAN SAĞA

1. Türk edebiyatına Cenap Şahabettin'in tanıttığı edebî akım.
5. Kişileştirme sanatı.
7. Bir varlığı, kavramı, durumu daha canlı ve daha duygulu anlatmak için onu başka varlık, kavram veya durumların çizgileri ve şekilleri içinde tasarlayış.
8. Servetifünun edebiyatı ölçüsü.
10. Fecriati Topluluğu'nun en çok tanınan şairi.
11. Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için konan işaret.
12. Servetifünun şii nazım şekli.
14. "Han-ı Yağma"nın şairi.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

2. Tevfik Fikret'in edebiyat öğretmeni.
3. Bir mesaj verme kaygısından uzak, amacı sadece estetik (güzellik) olan şiir.
4. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da parnasizme tepki olarak ortaya çıkmış bir şiir akımı.
6. "Hürriyet Kasidesi"nin şairi.
9. Biçimsel olarak şiire benzeyen (ölçülü, uyaklı, dizeler halinde yazılmış) hikâye.
13. Âşiyân.

ANAHTAR KELİME

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

1. Tevfik Fikret'in eseri

RŞMENİ

--	--	--	--	--	--

2. Servetifünun
Dönemi'nde bir
makale

KETAYVDUHEEBUKİ

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Vatan Şairi

EAANKMIMLK

--	--	--	--	--	--	--	--

4. Şair-i Azam

TBANIÜAHRHMADLHTKAA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Pastoral şiir

RAAHS

--	--	--	--	--	--

6. Şiirde anlamın sonraki
dizede tamamlanması

MNB JUANAAN

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. Cenap Şahabettin'in
eseri

MTTAA

--	--	--	--	--	--

8. Milli Edebiyat'ın
öncüsü

EMUMEDKTRMHUAEYLNİ

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Mehmet Âkif
Ersoy'un eseri

HFATASA

--	--	--	--	--	--	--	--

10. Şiir akımı

NMSAİRAPZ

--	--	--	--	--	--	--	--

ANAHTAR KELİME

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TDE- 11

EŞLEŞTİRME

1. C
2. A
3. D
4. B

BOŞLUK DOLDURMA

1. Şiir	8. Şair-i Azam
2. <i>Tercüme-i Manzume</i>	9. parnasizm-sembolizm
3. Tevfik Fikret	10. <i>Edebiyat ve Hukuk</i>
4. Saf şiir	11. Ahmet Haşim
5. <i>Ok</i>	12. Cumhuriyet Dönemi
6. <i>Genç Kalemler</i>	13. Mehmet Emin Yurdakul
7. Mehmet Âkif Ersoy	14. <i>Küfe</i>
	15. manzum hikâye

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. D
2. D
3. B
4. D
5. E
6. C
7. A
8. E
9. D
10. A

AÇIK UÇLU

1. Metnin türü manzum hikâyedir.

- Manzum hikâyede olay, zaman, mekân ve kişi unsurları vardır.
- Genellikle ders çıkartılabilecek olaylar işlenir. Ahlâkî, sosyal ve toplumsal konular sıklıkla işlenmiştir.
- Ders verme ve doğru olana yönlendirme gibi amacı bulunduğu didaktiktir.
- Olay hikâyelerinde olduğu serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşmaktadır.
- En önemli temsilcileri Tevfik Fikret ve Mehmet Âkif Ersoy'dur.

2. Şiir ile manzum hikâye arasındaki farklılıklar:

- Manzumede olay örgüsü vardır. Şiirde olay yoktur, duygu ve çağrışım vardır.
- Manzume öğretici özellik taşır. Şiirin sanat değeri ön plandadır.
- Manzume gerçek anlam yönünden zengindir. Şiir ise mecaz anlam yönünden zengindir ve şiirde çok anlamlılık esastır.
- Manzumede edebî sanatlara fazla yer verilmez. Şiirde ise edebî sanatlar geniş yer tutar.
- Manzumede anlatılanlar düzyazıyla ifade edilebilir. Şiirde anlatılanlar düzyazıyla ifade edilemez.

3. Tevfik Fikret, edebiyat öğretmeni Recaizade Mahmut Ekrem'in de etkisiyle Batılı sanat anlayışını benimsedi. Şiirde dize ve beyit hâkimiyetini kırdı. Genellikle serbest müstezat biçimini kullandı. Aruz ölçüsünü Türkçeye başarıyla uyguladı. Onun şiirlerinde parnasizmin etkisiyle biçim mükemmelliği, sembolizmin etkisiyle müzikalite görülür. Aynı zamanda resim sanatı ile de uğraşan Fikret'in şiirlerindeki betimlemeler bir tabloyu andırır. Oğlu Haluk'ta sembolize ettiği ideal gençlik için şiirler yazan şair, ömrünün son yıllarında çocuklar için hece ölçüsüyle şiirler yazdı.

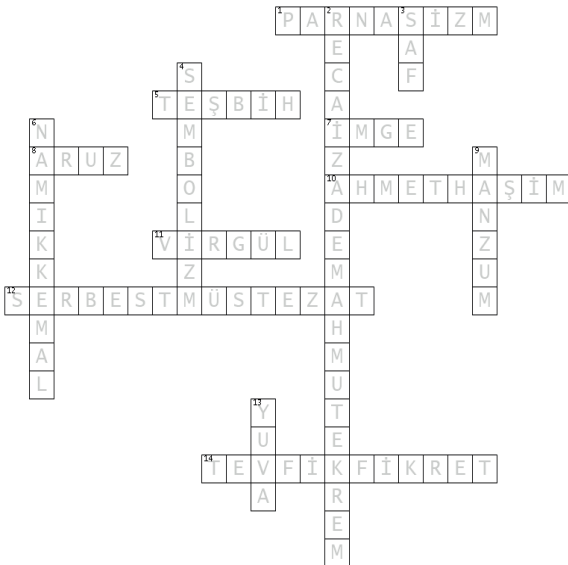
BECERİ TEMELLİ

1. Olası cevap: Fecriati Edebiyatı sanatçıları arasında sanat anlayışlarından da anlaşılabilirliği gibi tam bir birlik yoktu. Fecriati sanatçıları büyük iddialarla ortaya çıkmalarına karşın Servetifünun'u taklitten öteye gidememişlerdi. 1911 yılında Selanik'te çıkarılan Genç Kalemler dergisinde *Yeni Lisan* makalesinin yayımlanmasıyla dilde sadeleşme benimsenmiş, Milli Edebiyat Dönemi başlamış, bu anlayışa yakın olan sanatçılar Milli Edebiyat'a katılmıştır. Bu nedenle hem Fecriati hem Milli Edebiyat dönemlerinde yer almışlardır.
2. Divan edebiyatı nazım biçimleri Tanzimat Dönemi'yle ilgilidir. Tanzimat Dönemi'nde divan edebiyatı nazım biçimleri kullanılmaya devam etmiştir. *Yeni Lisan* makalesi Milli Edebiyat Dönemi'yle ilgilidir. Ömer Seyfettin, Ali Canip Yöntem gibi Milli Edebiyat sanatçıları *Yeni Lisan* makalesiyle dile ilgili görüşlerini açıklamışlardır. Parnasizm ve sembolizm, Servetifünun ve Fecriati dönemleriyle ilgilidir. Bu dönem şairleri parnasizm ve sembolizmin etkisiyle şiir yazmışlardır. Abes-muktebes tartışması Tanzimat Dönemi'yle ilgilidir. Kulak için kafiyeyi savunan Recaizade Mahmut Ekrem'le göz için kafiyeyi savunan Muallim Naci arasında gerçekleşen tartışmanın diğer adıdır. Sade dille şiir yazma Milli Edebiyat Dönemi'yle ilgilidir. Milli edebiyat sanatçıları *Yeni Lisan* makalesiyle dile ilgili görüşlerini açıkladıktan sonra bu görüşlerine uygun sade dille eserler yazmışlardır. Saf şiir anlayışı Fecriati Edebiyatı ve Milli Edebiyat dönemleriyle ilgilidir. Fecriati sanatçısı Ahmet Haşim ve Milli Edebiyat sanatçısı Yahya Kemal Beyatlı bu dönemlerde "saf şiir" anlayışıyla şiirler yazmıştır.
3. Birinci Dönem Tanzimat Edebiyatı şairleri, divan edebiyatı nazım şekillerini kullanılmaya devam etmiş, içerik olarak "vatan, millet, hürriyet" gibi toplumsal temaları işlemişlerdir. Bu şairler, dili sadeleştirmeye çalışsa da başarıya ulaşamamışlar, toplum için sanat anlayışı benimsememişlerdir. İkinci Dönem Tanzimat Edebiyatı şairleri ise divan edebiyatı nazım şekillerini terk etmiş, "aşk, ölüm, tabiat" gibi bireysel temalar işlemişlerdir. Bu şairler, ağır bir dili ve sanat için sanat anlayışı benimsemiştir.

BECERİ TEMELLİ

a) <i>Seyfi Baba, Küfe, Mahalle Kahvesi, Has-ta</i> adlı manzumelerinde halkın yaşamını ve yoksulluklarını bütün canlılığıyla anlatan sanatçının yedi bölümden oluşan eseridir.	<i>Safahat</i> Milli Edebiyat Dönemi
b) Eski ve yeni edebiyat arasında ikilemde kalan sanatçının divan edebiyatı şiirlerinden oluşan antolojisi.	<i>Harabat</i> Tanzimat Dönemi
c) <i>Neoklasizm</i> anlayışıyla Batı şiiriyle divan şiirini kaynaştırmaya çalışan sanatçının yeni nazım biçimleri ve sade bir Türkçeyle yazdığı şiirlerinin toplandığı eseridir.	<i>Kendi Gök Kubbemiz</i> Milli Edebiyat Dönemi
ç) <i>Tarih-i Kadim, Doksan Beş Doğru</i> şiirleri büyük tartışmalara neden olan sanatçının oğlunun kişiliğinde Türk gençlerine öğüt veren şiirlerini topladığı eseridir.	<i>Haluk'un Defteri</i> Servetifünun Dönemi
d) Çok renkli ve geniş bir hayal gücüne sahip olan sanatçının <i>Kış Nağmeleri</i> anlamına gelen, kar yağışının bıraktığı izlenimi ve kış manzarasını anlattığı ünlü şiiridir.	<i>Elhan-ı Şita</i> Servetifünun Dönemi
e) Bütün şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanan sanatçının ön sözünde <i>Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar</i> adlı poetikasını yazdığı eseridir.	<i>Piyale</i> Fecriati Dönemi
f) Kafiyesiz şiir yazarak nazmı nesre yaklaştıran sanatçının Türk edebiyatındaki ilk pastoral şiir kabul edilen eseridir.	<i>Sahra</i> Tanzimat Dönemi
g) Halk şiiri geleneğiyle şiirler yazan, "Filozof Rıza" olarak da tanınan sanatçının şiirlerini topladığı eseridir.	<i>Serab-ı Ömrüm</i> Milli Edebiyat Dönemi
ğ) Beş Hececilerin en başarılı ismi olan sanatçının Niğde-Kayseri arasındaki üç günlük yolculuğunu anlattığı ünlü şiiridir.	<i>Han Duvarları</i> Milli Edebiyat Dönemi
h) Servetifünun Edebiyatı'nın oluşumuna zemin hazırlayan sanatçının ön sözünde şiirle ilgili görüşlerini açıkladığı eseridir.	<i>Zemzeme</i> Tanzimat Dönemi

BİL-BUL-ÇÖZ

ANAHTAR KELİME: SERVETİFÜNUN

KELİME AVI

1. ŞERMİN
2. EDEBİYAT VE HUKUK
3. NAMİK KEMAL
4. ABDÜLHAK HAMİT TARHAN
5. SAHRA
6. ANJANBUMAN
7. TAMAT
8. MEHMET EMİN YURDAKUL
9. SAFAHAT
10. PARNASİZM

ANAHTAR KELİME: SERBEST MÜSTEZAT

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>